

La ética en la Administración Pública

Jesús González Pérez

Ed. Civitas, Madrid, 1996.

Jesús González Pérez acaba de publicar un libro breve pero expresivo, e sobre un tema amplo e incitante. Trata da ética na Administración pública.

A EGAP, e de forma significativa o seu ex-director, o profesor Rodríguez-Arana, hoxe exercendo relevantes tarefas representativas e administrativas públicas, veu dedicándolle unha decidida atención á reflexión e empeño moralizador da conducta administrativa. Jesús González Pérez foi invitado pola Escola, a finais de 1995, a participar nun ciclo de conferencias sobre esta candente cuestión. E de aí naceu este libro que agora se describe.

A súa temática está de rigorosa actualidade. A demandada transparencia da Administración está obviamente unida á implantación dunha ética nos comportamentos administrativos que non só evite –e é primordial– a corrupción, senón que ademais suscite a necesaria confianza entre Administración e administrados.

García de Enterría acudiu recentemente a unha feliz expresión de Von Beyme sobre a que ordena conceptualmente a súa reflexión: “a colonización da sociedade polo Estado de partidos e a colonización inversa, da sociedade sobre o Estado, que sería o fenómeno da corrupción”. O clientelismo, a crise do mérito e capacidade no recrutamento e exercicio da actividade dos funcionarios públicos, a súa frecuente utilización partidaria, etc., serían manifestacións da primeira colonización. A corrupción política, moi ligada ó sistema de partidos e ó seu financiamento, sería de segunda.

A gravidade e xeneralización da corrupción dos axentes públicos, advertible, aínda que en menor grao tamén na esfera burocrática, ten xerado xa unha copiosa bibliografía, que dá testemuño da preocupación que o fenómeno suscita¹.

A ética pública ten, por suposto, que ver co dereito cando da esixencia de honestidade se trata. Pero o dereito, como escribe Meilán, “é insuficiente para cubrir toda a actuación do funcionario e para remedia-los prexuízos do que non é conforme ós canons do bo goberno”, porque “a ética supón a existencia duns valores que van máis aló do dereito”², estendéndose tamén á calidade no traballo desenvolvido, á atención do cidadán... “ a ética –di Rodríguez-Arana– é algo máis cá censura de conductas corruptas: esixe un traballo ben feito e, sobre todo, unha continua e constante referencia ó público, ós cidadáns, na tarefa administrativa”³.

En definitiva, e isto convén subliñalo, a calidade na prestación dos servizos que tanto se demanda⁴ debe operar hoxe en día como auténtica esixencia da ética pública. Esta débese proxectar no servizo público “como unha metodoloxía que, coa participación, busca a eficacia interna”⁵. Conecta así con outro dos presupostos, a eficacia que tanto está a condiciona-la renovación da Administración pública e o seu dereito.

Nesta orde de candente interese enmárcase o libro de González Pérez que agora se describe. Trátase de a penas 125 páxinas que conclúen con esta, quizais voluntarista pero motivadora, afirmación: “En efecto, una conducta ética de los políticos y funcionarios, una Administración Pública en que imperen los principios éticos, contribuirá decisivamente a la moralización de la vida social. Y en la medida que se haya realizado una regeneración en la sociedad se habrá logrado la de la Administración. Pues de la sociedad proceden los hombres –y mujeres– que asumen la gestión de los intereses públicos”.

Eu non creo que se trate dun fin efectista, propio do colofón dunha conferencia. Máis ben penso que o profesor González Pérez está profundamente convencido da interrelación fructífera moral-ética pública.

¹ En varios libros o profesor Rodríguez-Arana, á parte das súas reflexións persoais, atópase unha moi actualizada bibliografía, con referencia constante a obras de Aranguren, Todres, Caiden, Kergnaghan e Dwivedi, Terapak, Cooper, Winn, Brumbrack, Denhart, Pavlak, Hummel, Dobel, Pulgar Fraile, Röhr, Mainzer, Stewart, Duffau) que resulta especialmente orientadora; Rodríguez-Arana, J., *Ética na Administración pública*, Xunta de Galicia, Santiago, 1995; tamén *Principios de ética pública, ¿corrupción o servicio?*, Montecorvo. Dende unha perspectiva sociolóxica, González Radio, V., *Ética, Administración e Información*, EGAP, Santiago, 1995.

² Meilán Gil, J.L., *Ética pública e formación de funcionarios*, REGAP nº. 7, 1994, páx. 50.

³ Rodríguez-Arana, *cit. Ética...*, páx. 39.

⁴ Recentemente, Chan, H.S., *Scientizing Public Administration or Public Administration in Search for Quality Government*, *Internacional Journal of Public Administration* nº. 1, 1996, páxs. 261 e ss. Lo bianco, G.C., *Organizzazione, efficienza e responsabilità delle pubbliche amministrazioni per la qualità dei servizi al cittadino ed alle imprese*, *Révista del personale dell'ente locale* nº. 5, 1996, páxs. 796 e ss.

⁵ Cfr. Díaz Sánchez, M., *Ética pública e Estado do benestar*, EGAP, Santiago, 1994, páx. 189.

Non descoñece obviamente afirmacións coma as do lamentablemente desaparecido Aranguren, cando constataba que “é difícil moraliza-lo Estado a partir da moralidade persoal” e que quizais sexa este un “procedemento unilateral e mesmo inxenuo”. Pero, conectando con el, González Pérez parece asumir que “sen un pouco de inxenuidade non hai democracia concibible” e que, en definitiva, ética non hai máis que unha. Non é posible distinguir, pois, unha ética pública e outra privada, agás que para efectos analíticos e funcionais entendámo-la ética pública como proxección no ámbito público dos principios éticos comúns, tal como fai Rodríguez-Arana.

Este é o *quid* da obra que comento, o seu fío conductor: describi-la crise de valores morais que a sociedade padece e traduce nos comportamentos administrativos, e contribuír a divulgar-la verdade e tratar de rexenera-la situación. O opúsculo é así unha alegación contra as dúas éticas, contra a sostida convivencia ou convivencia inauténtica entre ética (sen máis) e táctica política. Por iso as críticas á permisividade social, ó disimulo, ó político e ó empresario desvergonzado e venal se agrandan por este obxectivo final. E aparecen escritas con firmeza, pero tamén con serenidade e equilibrio.

Advírtese un último sentido socrático: hai que reforma-las consciencias, porque iso ten a longo prazo o poder de crear ou destruír institucións sociais. E o que está en xogo é unha Administración eficaz, orientada polo servicio ós intereses xerais, que á parte doutras cousas, constitúe un urxente mandato constitucional.

Non hai, pois, que insistir no hábito rexeneracionista que inspira este libro e que conecta coa nosa mellor tradición, dende un Feijoo ou un Sarmiento e as súas críticas ós arbitristas, ata o Ortega que escribiu que o trazo máis distintivo do arbitrista consiste xustamente en “esquece-la existencia do vicio mesmo que o arbitrio pretende corrixir”.

Pero o libro non é só unha alegación xenérica e animadora na loita contra a corrupción política. Hai nel tamén unha documentada análise tanto sobre as medidas encamiñadas a garanti-lo comportamento ético dos servidores públicos (ó acceder, ó exercer e ó cesar na función pública), como sobre o carácter garante das formas e o procedemento e tamén sobre as medidas represivas (administrativas, penais e de responsabilidade patrimonial).

A máis recente doutrina e reflexión sobre a ética pública (con referencia intensa ó “I Congreso internacional de Washington”, 1994) e a súa crítica persoal, a análise dos xa habituais códigos de conducta e dos programas de formación de funcionarios de escolas e centros de todo o mundo, unido todo iso a detallados índices normativos e de sentencias do Tribunal Constitucional e do Tribu-

nal Supremo, completan o contido dunha obra breve, pero sintética e suxerente na pretensión de dotar as nosas administracións e funcionarios do vigor e o rigor moral que ó parecer a situación demanda.

Pablo González Mariñas

Profesor titular de dereito administrativo